



Det er tid for forandring i Norge

Taler

Audun Lysbakken

Dato

17 mars 2017

Sted

Gardermoen

Omstendigheter

Tale til SVs landsmøte

1 Kjære landsmøte

Det er tid for forandring i Norge. Tid for rettferdighet i stedet for grådighet

5 Tid for solidaritet i stedet for ulikhet. Tid for å handle for miljøet i stedet for å prate

Tid for fellesskap i stedet for frykt.

10 Vi er forandringspartiet, og vi har tenkt å ta kampen for et varmt samfunn.

For første gang på mange år møtes vi til dette landsmøtet som et parti i vekst. I kommunevalget tok vi makten i Oslo og Tromsø og deltar nå i styringen av rundt 90 kommuner, i 2016 nådde vi det høyeste medlemstallet på ti år.

15

Vi er flere enn før, og vi er fast bestemt på å skape forandring.

11. september er vi klare til å sende hele regjeringen på segway ut av regjeringskontorene.

20

Det er tid for forandring i Norge!

25 Vi har en tydelig melding til høyresiden: Dette valget skal bli et oppgjør med den økende ulikheten, vi skal bytte ut forskjellsregjeringen med et flertall for forandring.

Hva slags samfunn får vi hvis forskjellene får fortsette å øke? Hver gang

meldingene kommer om økende ulikhet, så er det tall og statistikk som kommer.

30 Men det er jo ikke tall og statistikk det handler om.

Det handler om syvåringen som ikke får delta på SFO fordi den koster for mye. Hun går hjem når de andre barna går ut for å leke og løpe. Mens de andre ungene bygger bånd seg imellom, får hun ikke være med.

35

Det handler om hjelpepleieren som ikke får full stilling. Han har bodd i Norge i 20 år og gir tilbake til det nye landet ved å jobbe i eldreomsorgen. Han er stolt over jobben han gjør, men han vet at han kommer til å få dårlig pensjon når han selv blir gammel. Han lurte på om alderdommen skal handle om å få pengene til

40

å strekke til.

Det handler om alenemoren som ble ufør da barna var små. Som har vært på NAV et utall ganger og ønsket seg jobb, men som aldri kalles inn på et jobbintervju. Som aldri kan gi barna en ferieopplevelse og sjelden en tur på kino.

45

Som bekymrer seg for om den gamle vaskemaskinen vil bryte sammen, og dermed velte familieøkonomien. Som aldri har tid til å bekymre seg for seg selv.

Det handler om han som har fått fast jobb, men som ikke har truffet drømmedamen eller drømmetypen, og som alene ikke har mulighet til å komme seg inn på boligmarkedet. Han vet at han taper penger på å leie hver eneste dag, men han får ikke lån til å kjøpe seg en liten leilighet. For hver måned som går med villere boligpriser blir drømmen om å eie sitt eget sted å bo bare fjernere. Det er dette det handler om. Den voksende ulikheten handler ikke om tall og statistikk. Den handler om mennesker.

55

Da Erna Solberg inviterte sine hundre nærmeste på førjulsgløgg, var så vidt jeg vet ingen av disse på invitasjonslisten. Få uføre alenemødre. Neppe noen som ikke har råd til egen bolig. Jeg tror heller ikke det var så mange hjelpepleiere eller minstepensjonister der. At jeg ikke ble invitert, er kanskje ikke fullt så

60

overraskende. Men de som fikk komme, var Høyres glade givere, den økonomiske eliten i dette landet. De som sponser Høyres valgkamp skulle få utdelt gløgg av julenissen i statsministerboligen. Det er ikke den eneste festen hun lager for milliardærene til Høyre. For dem er det fest hver gang statsbudsjettet kommer - ikke med gløgg, men med millioner.

65

Vel, folkens. Milliardærfesten er snart over.

Når vi er i debatter med Høyre er de veldig nøye med å kalle oss «So-si-a-list-isk Ven-stre-par-ti». De tror at de avslører noe ubehagelig om oss. Men jeg er glad for å bli kalt sosialistisk. De burde bare være like ærlig om seg selv og kalle seg «Millionærklubben».

Små forskjeller er bra for hele samfunnet. Det skaper tillit og fellesskap. Små forskjeller gir alle muligheter til å lykkes. Små forskjeller skaper mindre avstand til makten for alle, og mer makt over eget liv.

Denne uken la SV fram en plan mot ulikhet. 35 viktige tiltak for å bekjempe den økende ulikheten i makt og rikdom. Hvis vi lar forskjellene vokse i dag, får vi et kaldere samfunn i morgen.

Det er på en måte litt vår kulturkanon. Bortsett fra at den handler om å verne en kultur for små forskjeller, ikke om å verne om Ibsen, som klarer det utmerket godt selv.

Og vi kan skape et mer rettferdig Norge.

For det første kan vi rigge om skattesystemet sånn at det bidrar til å redusere forskjellene i makt og rikdom. Med denne regjeringen har de på toppen fått 160 ganger mer i skatteutt enn vanlige folk.

Det har vært mye snakk om fake news de siste månedene. Fremskrittspartiet skriker opp om fake news hver gang de blir utsatt for litt kritisk journalistikk, men vil selv ha oss til å tro at gavene til de på toppen skaper jobber.

Skatteuttene er kontantstøtte for den økonomiske eliten. Altså penger som holder friske folk utenfor arbeidslivet. Har du formue og arv, gjelder ikke arbeidslinjen – for dem holder det at det lønner seg å arve.

Frp utgir seg for å være partiet for folk flest. Men folk flest har ikke store formuer og au pair.

SV foreslår større skattelette til folk med vanlige og lave inntekter enn det Frp får til i regjering! Samtidig som vi foreslår å bruke mindre oljepenger enn det Høyre får til i regjering!

Mens forskjellene øker, krever overklassen mer. Mens vanlige folk får den laveste lønnsveksten siden krigen, klager NHO over at formuesskatten ikke er helt borte. Mens vi har nesten 100 000 fattige barn i landet gir milliardærene penger
110 til høyresiden for å få mer til seg selv. Denne uken lanserte vi våre forslag til hvordan vi kan sørge for at de med mest må bidra mer.

Dette landet skal bygges på solidaritet, ikke på egoismen til dem på toppen.

115 For det andre kan vi sørge for at de fattigste familiene får mer å leve av.

Verre en mer til folk som har mye, er mindre til dem som har minst. Når høyresiden kuttet i barnetillegg til uføre foreldre gjorde de aktivt fattige familier fattigere. Kirsti fra Trondheim, som sitter i rullestol og er alene med barn, sa det
120 til meg på denne måten: «Jeg får følelsen av at det regjeringen ønsker, er å predike moral og gi meg dårlig samvittighet. Det er jo ikke sann at man driver og får masse barn sann at man kan få barnetillegget», sa hun. Og så spurte hun: «Kan ikke heller regjeringen gjøre noe for at jeg og andre uføre skal få oss en jobb? For uføre er det så å si umulig å få seg jobb.»

125 Ingen kommer i jobb fordi de blir fattige. Fattigdommen motiverer ikke, den fornedrer og ødelegger.

Tenk at enslige pensjonister og eldre med lave folketrygdpensjoner nå opplever
130 at de får mindre å leve av, mens de som har mye får så mye mer. Ifølge Pensjonistforbundet står pensjonistene i fare for å sakke akterut økonomisk fire år på rad. Og det med FrP i regjering.

For litt over to uker fikk vi vite at 98 000 barn under 18 år lever i fattigdom i
135 Norge. 98 000.

Vi vet at å øke barnetrygden vil få antallet barnefamilier som lever i fattigdom ned. Hvis barnetrygden hadde økt i verdi, i stedet for å stå stille de siste tjue
140 årene, ville vi hatt nesten 20 000 færre fattige barn i dag.

Barnetrygden er en genial ordning. Den utjevner forskjeller. Med ekstra tillegg for noen aleneforsørgere og alle familier med mange barn er den i tillegg en veldig effektiv måte å sørge for at flere fattige familier kommer ut av fattigdom, og at alle fattige familier får mer å leve av. Og ærlig talt, folkens; Kirsti og andre

uføre som har mistet barnetillegget, må få det tilbake!

For det tredje kan vi fikse boligmarkedet, så det begynner å fungere for alle. Da må vi ha en boligpolitikk som gjør det mulig for unge, lavtlønte eller single å
150 komme seg inn på boligmarkedet. Aldri har så lite av investeringene i Norge gått til produktivt næringsliv som nå. I stedet forsvinner store penger til børs og boliger. Det er noe alvorlig galt når det blir mer gunstig å investere i en overpriset bygård på Grünerløkka enn i arbeidsplasser på Vestlandet.

155 Skattesystemet vårt er rett og slett rigget for spekulasjon og vill prisvekst. Mens mange ikke får kjøpe en eneste bolig, kan noen få tjene fett på å eie mange.

Det er på tide å legge om skattesystemet, sånn at det blir mindre lukrativt for den økonomiske eliten å bruke formuene sine til å kjøpe opp boliger. Det er på
160 tide at også ungdom som ikke kan få startkapital fra banken til mamma og pappa får en sjanse. Det er på tide å bruke staten sine muskler til å bygge nok og riktige boliger. Vi vil at bolig skal være noe man bor i, ikke noe man spekulerer i!

165 For det fjerde kan vi ta tilbake kontroll over arbeidslivet vårt.

Jeg har møtt ansatte i eldreomsorgen som har fortalt meg at de har grått på pauserommet, fordi vaktlisten har kommet uten nok timer til å få regningen
betalt. Fryktelig mange kvinner, for de er som regel det, tilbys fortsatt latterlige
170 16,9 prosent eller 33,3 prosents stilling. Dette er de menneskene som er velferdsstaten vår, vi kan ikke behandle dem sånn!

Høyresiden har endret arbeidsmiljøloven sånn at den gir mer makt til sjefen, og mindre til arbeidsfolk. Vi skal gjøre stikk motsatt. Alle forverringene de har
175 gjennomført skal vekk. Lovendringene de har vedtatt stempler vi her og nå med en siste forbruksdag - 11.september 2017.

Etter det skal vi styrke vernet om arbeidstid og fritid, og stenge døren til løsarbeidersamfunnet!

180

Jeg sier som Reagan: Nå trengs det noen som er TOUGH ON CRIME. Det er lovløse tilstander på noen norske byggeplasser. Jeg savner bare høyresiden når det gjelder akkurat denne kriminaliteten. Det må ta slutt! Vi krever sterkere

185 maktmidler til fagbevegelsen. Vi krever et oppgjør med bemanningsbransjen.
Arbeidsfolk skal behandles med respekt.

Fra regjeringen har de arbeidsløse fått noen tydelige hilsener: mens folk som arver formuer får slippe skatt blir eldre arbeidsfolk pålagt skatt på sluttvederlag.
190 En slags skatt på å miste jobben, rett og slett. Men det stopper ikke der, feriepengene til de arbeidsløse er borte og det regjeringen kaller en tiltakspakke når ikke fram til kommunene som har høyest arbeidsløshet. Det må investeres i aktivitet på Sør- og Vestlandet, for å få folk i jobb.

195 En viktig årsak til sosial dumping er EØS-avtalen. Det er derfor motstanden mot EØS vokser så raskt på grasroten i fagbevegelsen. De tillitsvalgte der ser konsekvensene i hverdagen sin.

Nå er Europa i forandring, britene og Brussel er i forhandlinger om en ny type
200 avtale, da er det jo absurd hvis det fortsatt skal være tabu å diskutere EØS i Norge. Nå burde jo alle norske politikere, uavhengig av EU-syn, i det minste være villig til å prøve om Norge kan få en bedre avtale med EU. EØS-avtalen er en abonnementsordning på Høyre-politikk. Det abonnementet vil vi si opp!

205 For det femte kan vi stanse salget av det vi eier sammen.

Før ville norske politikere bygge landet. Regjeringen vi har nå vil selge mest mulig. De holder auksjon på alt fra naturressurser, jernbane og veiutbygging til velferden vår.

210 Selv havet vårt er til salgs. Regjeringen gir noen få eiere monopol på fiskeressursene våre og lar ungdom som vil inn i fisket i stikken. Når fiskekvotene samles på stadig færre hender, taper kystfiskerne og lokalsamfunn langs hele kysten vår.

215 Vi sier ja til Nord-Norge, og nei til privatisering av fisken!

Det neste regjeringen har bestemt seg for å selge, er jernbanen vår. Vi vil at folk skal ha utbytte av jernbanetilbudet i landet, ikke at jernbanen skal frakte utbytte
220 ut av landet.

Det vi trenger i dette landet er investering i jernbane, ikke privatisering av

jernbane.

225

Noe av det hotteste på auksjonen av Norge er velferdstjenester. Asylmottak er lukrativt. Men også sykehjem og barnevern er attraktive hos auksjonarius Siv Jensen.

230

Omsorg er omtanke og ikke butikk, men ikke for denne regjeringen. I regjeringserklæringen står det svart på hvitt: «Regjeringen mener i utgangspunktet at produksjon av velferdstjenester skiller seg lite fra andre tjenester». Smak litt på den. I prinsippet er «produksjon» av eldreomsorg lite forskjellig fra å levere pizza.

235

Vi spurte nylig Siv Jensen hvor mye av fellesskapet sine penger som går til profitt for kommersielle eiere. Vi fikk et svar. Hun aner ikke. Og hun har ikke tenkt å finne det ut heller. I Sverige har milliarder av skattebetalerne sine kroner forsvunnet ut av omsorg, helse, skole og barnevern. I stedet for å brukes til god velferd for innbyggerne og trygge arbeidsplasser, går pengene til å gjøre rike mennesker rikere.

240

Vi vet at det allerede er bygd store formuer på barnevern og asylmottak i Norge også. Et av de største barnehageselskapene i Norge er eid av et svensk selskap som igjen er deleid fra et investeringsfond i skatteparadiset Guernsey. Sist jeg sjekket, var ikke det en øy som først og fremst var kjent for sterk barnehagefaglig kompetanse.

245

Vi vil at hver eneste krone foreldre betaler til barnehagen skal gå til barna, hver eneste krone våre eldre betaler til sykehjemmene skal gå til å drive sykehjem, hver krone skattebetalerne bruker på barnevern skal gå til trygghet, hver krone staten gir til asylmottak skal gå til beskyttelse. Velferden er ikke til for å tjene penger, den er til for å tjene folk.

250

Budsjettforliket i høst gjorde at det nå må spares på mange sykehus. Folket i Odda fikk nettopp beskjed, det akuttkirurgiske tilbudet skal legges ned. Over hele landet frykter folk for lokalsykehusene sine. En skulle tro Bent Høie var helseminister i Danmark, ikke i et Norge med store avstander og ekstremt vær.

255

Sentralisering og ulikhet går hånd i hånd, begge deler er resultat av at makt og rikdom samles på færre hender enn før.

260

265 Av og til tenker jeg at det var en nærpolitikerreform vi skulle hatt i Norge. Dette gikk opp for meg forrige helg da jeg skjønnte at Trond Helleland fra Høyre på ramme alvor tror at ingen bygdefolk bruker melk i kaffen. Det er hvis du fortsatt tror det du at du er litt for sjelden utenfor byen. Debatten om folket og eliten burde handle mye mindre om kaffeforskjeller, og mye mer om klasseforskjeller.

270

Dessuten bidrar min latte mer til norske bønder enn Helleland sin chablis.

Makt og rikdom må aldri få samles på for få hender. De må spres. Fra folk som har mye til folk som har lite, og over hele landet.

275

Politikken skal ta ansvar for at fellesskapet tilhører oss alle og at vi alle tilhører fellesskapet.

Vi må ta kampen for et varmt samfunn! Forskjellene må ned.

280

I et klasserom sitter det tretti forventningsfulle og tannløse seksåringer. En av dem hadde gledet seg i månedsvis til å begynne på skolen i høst. Han kunne skrive navnet sitt før han begynte. Men han synes det er vanskelig å konsentrere seg. Det samme synes hun som sitter ved siden av ham. Hun får ikke med seg det som skjer i timen fordi hun har med seg problemene hjemmefra. Mens en liten gutt på bakerste rad er sulten fordi han hverken har spist frokost eller fått med seg matpakke. Noen i klassen kjeder seg fordi de løste oppgavene lenge før timen var slutt. Andre fikk ikke hjelp til leksene hjemme og skjønner ingenting av samme oppgave.

290

Vi vil ha en skole som ikke gir opp et eneste barn. Vi vil ha en skole der hvert eneste barn kan lære, lykkes og trives enda så ulike de er.. Og nå blåser vinden vår vei i skoledebatten. De fremste skoleekspertene i landet, ja til og med flertallet på Stortinget, sier nå at det er på tide å kvitte seg med overflatelæring og testhysteri. De sier vi må skape en skole med et breiere syn på læring, en skole som ikke bare lærer ungene våre å reprodusere noe til neste test, men lærer dem å lære, å finne og bruke kunnskap - slik at de er forberedt til både arbeidslivet og selve livet.

300

Framtidsskolen er:

1. Flere lærere
2. Tillitsreform i skolen
- 305 3. En mer praktisk og variert skoledag.

Flere lærere er det aller viktigste for å skape en enda bedre skole. I dag er mange klasserom overfylte. Det betyr rett og slett for lite tid til hvert enkelt barn. Skolene må ha nok lærere til å kunne lage små grupper når det trengs, eller ha
310 flere lærere i en stor gruppe når det er det som er lurt. Skolen skal handle om ungene, da må det være nok tid og oppmerksomhet til hvert enkelt barn.

Bare en nasjonal norm på skolenivå, for hele grunnskolen, kan sikre nok lærere i skolen. De borgerlige har forsøkt å få det til uten nasjonal styring. KrF tvang
315 gjennom en milliard til økt lærertetthet, og vi ga dem full støtte. Likevel er fasit for Torbjørn Røe Isaksen sine år som kunnskapsminister at lærertettheten i grunnskolen går ned.

Vi vil gi elevene en garanti om at det skal være maksimalt 15 elever pr lærer på
320 første til fjerde trinn, og maks tjue på femte til tiende. Det er et krav SV og norske lærere står sammen om. Det vil utløse 3000 flere lærere til norske barn. Vi skal gjøre slutt på overfylte klasserom!

Det er tid for tillitsreform i skolen! Hvis lærerne skal ha tid og mulighet til å
325 følge opp hver enkelt elev, må de også få tillit til å gjøre jobben sin. Lærerne bruker altfor mye tid på å måle, fylle ut skjemaer, teste og rapportere. Nok er nok, sier lærerne. Nå er det på tide at de blir hørt.

Barna våre bruker veldig mye av tiden sin på skole og skolearbeid. Først den
330 egentlige skoledagen, så SFO, så lekser. For barn og familier i tidsklemme mellom jobb, fritidsaktivitet og middagslaging blir det ofte for lite tid sammen.

Jeg undrer meg sånn over hvorfor vi ikke har tatt den store samfunnsdebatten om hvordan vi skal bruke all denne skoletiden på best mulig måte? Og hvordan
335 vi kan tilpasse skoledagen bedre det livet familiene faktisk lever i dag?

Vi må organisere skoledagen på en smartere måte. Hvis vi tar litt tid fra SFO og fjerner hjemmeleksene i grunnskolen, kan vi gjennomføre et tidsbytte. Hvis vi bruker tiden til å utvide skoledagen med to små timer kan vi få til så mye av det

som så mange barn og foreldre savner i hverdagen vår i dag.

For det første: En mer praktisk og variert skoledag.

345 Vi lærer forskjellig, og vi trives med forskjellige ting. Noen lærer best av å lese en bok. Andre lærer best gjennom å få gjøre noe praktisk. Vi må gjenreise respekten for praktisk læring i skolen, ha mye mer tid til praktiske fag, til praktisk og aktiv læring, til kunst og kultur og kreativitet.

350 For det andre: Sikre alle barn hjelp med leksene. Vi kan legge leksene inn i skoledagen, så det blir slutt på den uretten det er at så mange barn ikke får skikkelig hjelp til en viktig del av skolearbeidet.

For det tredje: Et skikkelig løft for folkehelsen: Barna må få fysisk aktivitet og
355 sunn mat hver dag. Nylig ga regjeringen skolene beskjed om at elevene må få minst 20 minutter til spisepause hver dag. Da er det jo litt dumt at de har glemt å gi dem noe å spise.

Hver gang Bent Høie snakker formanende til landets foreldre om betydningen
360 av et godt kosthold, skurrer jeg av radioen. For i denne perioden har regjeringen tatt skolefrukten fra barna og brukt nesten nøyaktig like mye penger på å øke taxfreekvoten så voksne kan få billigere alkohol. Jeg vet ikke hvordan det er med dere, men jeg mener fortsatt det er bedre folkehelsepolitikk å la barn få appelsin enn å la voksne få vin.

365 For det fjerde: En skole hvor alle får være med. Vi kan erstatte dyr SFO-tid av varierende kvalitet med et godt og gratis skoletilbud for alle. I Oslo er vi allerede på vei i den retningen, gjennom den fantastiske reformen med gratis halvdagsplass i aktivitetsskolen som Oslo SV har drevet gjennom - og som nå
370 skaper en ny, felles dag for skolebarn over hele Oslo øst, uavhengig av foreldrene sin lommebok og adresse.

For det femte: Gi barna og familiene fritiden tilbake. Med vår heldagsskole vil barna ha fri når de kommer hjem, leksestresset og matpakkemaset forsvinner fra
375 familiene og det blir litt mer tid til det viktigste i hverdagen: hverandre.

Vi må skape framtidsskolen.

380 Hvert barn er vårt felles ansvar. Hvert barn er en felles mulighet. Hvert eneste barn som gis opp er et svik!

En gjeng med italienere gjennomførte den mest spektakulære sjøreisen jeg har hørt om. De la ut fra Kreta, med kurs for Belgia, men forliste i Biscaya. Derfra
385 drev de hjelpeløst med havstrømmene, vest for Irland og videre nordover. Til slutt drev de i land, 5.januar 1432. På Sandøya utenfor Røst!

Veldig mange ting på Røst heter noe med Querini. Hotellet jeg bodde på da jeg var der oppe for et par uker siden, for eksempel. Det er fordi en av disse
390 italienerne som drev i land i 1432 var Pietro Querini, handelsmann fra Venezia. I fortellingen han skrev ned om sin tid i Lofoten, kaller han Røst «Paradisets første krets». Det skyldtes gjestfriheten, selvfølgelig. Og dessuten lokalbefolkningen sin «fromhet og uskyldighet». Typisk nordlendinger, med andre ord.

395 Det sies at forekomsten av mørkt hår på Røst kan skyldes at noe genmateriale ble igjen etter Querini og mennene hans. Men de tok noe med seg også, når de dro hjem igjen. Det var tørrfisk. I dag er Italia det viktigste eksportmarkedet for tørrfisk fra Røst! De som fisker på Røsthavet, de som selger tørrfisk fra Røst, de
400 fortsetter en mange hundre år lang historie med fisk og sjømat, havets eneste evige gull, som den viktigste eksportvaren for Norge.

I det perspektivet, fra Querini til i dag, blir oljealderen en parentes. Mellom fortiden vår, og en framtid hvor fisken igjen vil være den kanskje aller mest
405 verdifulle ressursen vi har.

Hvis vi forvalter den på en forsvarlig måte. Hvis vi ikke privatiserer den bort. Hvis vi ikke driver overfiske. Hvis vi ikke legger torsken i olje.

410 Jeg spurte fiskerne på Røst hva de mente om det såkalte kompromissforslaget. De sa ett eller annet om «hæst...», men jeg skjønnte ikke resten. Det var tydelig at de var mot.

Det finnes ikke noe kompromiss i denne saken. Vi har gitt et løfte til folket,
415 fiskerne og naturen i Lofoten, Vesterålen og Senja. Vi har tenkt å vinne en gang til.

420 Kampen for fisken, naturen og alle arbeidsplassene som er avhengige av både fisk og natur, er det viktigste for vår kamp mot oljeboring utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Men det handler også om klima.

425 Vi har allerede funnet mye mer kull, olje og gass enn det klimaet tåler.. I den situasjonen gir det ingen mening å leite etter mer i de aller mest sårbare områdene våre. Av samme grunn må vi avlyse tanken om å bevege oss stadig lenger nord og øst i jakt på mer olje.

430 Terje Søviknes utlyste denne uken rekordmange nye blokker i Barentshavet. Søviknes kommentar var: «Nå må vi kjøre på litt».

Når våre barnebarn en gang spør oss: Hva gjorde du da verden stod på randen av klimakatastrofe, da bør vi ha et godt svar. Svaret bør ikke være: Jeg kjørte på litt.

435 Den generasjonen politikere som sikret oljen for fellesskapet var visjonære og framsynte. Det samme må vi være i dag. I dag er oppgaven å gjøre Norge mindre avhengig av olje.

440 Velferden vår er avhengig av at vi klarer å omstille oss bort fra oljen. Å satse på oljeavhengighet framfor klimavennlige arbeidsplasser uten utslipp, er å gamble med framtiden for norske arbeidsplasser. Å satse på oljeavhengighet er også å gamble med framtiden til barna våre.

445 I Dagens Næringsliv i går var vår gamle venn Karl Eirik Schjøtt-Pedersen ute og advarte mot at SV skulle få makt. Han vet hva han snakker om, for han har måttet forhandle med miljøvernministre fra SV. Vi tar advarselen som et stort kompliment.

450 Schjøtt-Pedersen og de andre direktørene og aksjonærene i oljeselskapene har interesse av full gass. Resten av oss har ikke det. Folk trenger arbeid, og mer olje i nord er ikke veien til varige arbeidsplasser. Fellesskapet vårt trenger inntekter, og oljeboring stadig lenger nord betyr å bruke milliarder vi kanskje aldri får tilbake.

455 Nå er det på tide at vi skaper verdier uten å skape miljøproblemer. Det skal være fortrinnet til norsk næringsliv i framtiden. Og dette kan Norge klare fordi vi har

ren kraft, enorme fornybare naturressurser, driftige lokalsamfunn, smarte hoder og sterke hender.

460

De borgerlige lovet oss et taktskifte i klimapolitikken. Og det har vi fått. Etter mange år med en viss nedgang i klimagassutslippene går de nå opp. Jeg så at Høyre prøvde å holde en viss grønn profil på sitt landsmøte forrige helg. Og de er jo det beste miljøpartiet i regjeringen. Det er bare litt som å være den beste slalåmkjøreren i Bangladesh. Det sier ikke så mye.

465

Utslippene i Norge må ned.

Vi vil gjøre det mulig for mammaen på Veitvet, læreren i Sogndal og kystfiskeren i Steigen å bli med på miljødugnaden, men da må oljedirektørene og politikerne òg bli med på dugnad.

470

Vi vil vri investeringene bort fra motorveier og over på kollektivtransport, og vi vil gjøre elbilen til den nye folkebilen.

475

Vi vil bygge ut jernbanen heller enn bygge nye rullebaner.

For 16 år siden tok SV initiativ til at oljefondet skulle få etiske retningslinjer. De andre partiene lo av oss. Vi kan ikke trekke pengene våre ut av alt SV ikke liker, sa Jens Stoltenberg i Stortinget den gangen. I dag trekker Norge pengene ut av en hel masse sånne ting som SV ikke liker. Det vekker oppsikt verden over. Tenk hva slags signal vi kan sende hvis hver eneste norske sparekrone trekkes ut av all fossil energi! Vi vil ha norske sparepenger ut av olje og gass.

480

I dag er det ikke italienere som kommer drivende langs norskekysten. Det er plast.

485

De mange miljøkrisene viser oss at tiden renner ut. Havet, skogene, jordsmonnet og luften ødelegges. Ikke fordi mennesket er ute av stand til å ta ansvar, men fordi det økonomiske systemet vårt ikke klarer det. Markedet velger det som lønner seg på kort sikt, ikke det som er nødvendig på lang sikt.

490

Der møtes de, de to store visjonene til vår bevegelse. Å fri menneskene fra urettferdigheten oss i mellom, og å fri miljøet vi er avhengig av fra ødeleggelse og undergang. Begge deler krever at vi setter andre hensyn foran noen få sin rett til

495

å tjene mest mulig penger. Begge deler krever sterke fellesskap og mindre grådighet.

500 Miljøkampen kan aldri vinnes med høyresiden sine markedsløsninger, miljøkampen kan bare vinnes hvis vi skaper et mer solidarisk samfunn.

Akkurat nå har vi sannsynligvis den første innvandrings- og fiskeriministeren i verden. Og det er bra, for vi kan ikke ta imot alle som kommer rekende og
505 svømmende som gullfisk til landet vårt. SV var tidlig ute med å kreve fangst på russerkrabbe, for eksempel. De er for vanskelige å integrere.

Vi får håpe det blir så mye å gjøre for Per Sandberg at han verken rekker å privatisere fisken eller å stenge grensene enda mer for folk på flukt.

510 SV står for en integreringspolitikk som virker. Og ofte handler det om akkurat den samme forandringen som trengs for å få forskjellene i makt og rikdom ned. Å styrke barnetrygden. Å styrke norskopplæringen. Å rydde opp i arbeidslivet. Det er mange innvandrere i de delene av arbeidslivet hvor lønnen presses
515 nedover. Å fikse boligmarkedet. At drømmen om egen bolig er oppnåelig for alle er noe av det viktigste vi kan gjøre for å unngå segregering. Å satse på de områdene i byene våre som har de største utfordringene med fattigdom. Ikke et eneste barn, ikke et eneste nabolag skal overlates til seg selv, ikke en eneste gate i våre byer skal gis opp av fellesskapet!

520 Diskriminering, fremmedfrykt og rasisme er en ubehagelig del av den norske virkeligheten. Nå må politikken bygge fellesskap, ikke dyrke frykt.

Vårt parti har alltid nektet å frede tradisjoner, nektet å akseptere at religion skal
525 kunne legitimere undertrykking eller gammeldags tenkning. Hele kvinnekampen har vært et opprør mot kultur og tradisjon. Homokampen har vært et opprør mot kultur og tradisjon. Og det er heldigvis få som ønsker seg tilbake.

530 Kultur skal forstyrres, skal forandres. Derfor er vi like nådeløse mot religiøs undertrykking uansett hvor den dukker opp. Det nytter ikke å bruke Gud som unnskyldning for å holde kvinner eller homofile nede. De skamløse jentene, Nancy, Amina og Sofia, har vist oss veien. De kjemper mot sosial kontroll og æreskultur, de utfordrer mektige tradisjoner og mektige menn. De gjør det på

sine egne premisser, de nekter å la sin kamp kidnappes av politiske krefter som vil misbruke den til å stemple alle muslimer eller så splid mellom majoritet og minoritet. De gjør det på en måte som bidrar til å bygge et nytt norsk fellesskap. De gir meg så mye håp for framtiden til Norge.

540

Å være norsk handler ikke om besteforeldrene dine er født i Kristiansund, på Røra og på Nordfjordeid, som mine er, eller om de kom fra Mogadishu. Det handler heller ikke om å si fra seg all annen identitet, selvfølgelig kan du være både svensk og norsk, både somalisk og norsk. Å være norsk handler om å ta del
545 i det norske fellesskapet, om å være med på å bygge dette landet, om å være med på å ta vare på det.

I fjor vinter ble Stortinget grepet av innstrammingspanikk. Det største problemet med flyktningkrisen er visst integreringsutfordringene for Norge,
550 ikke at folk fryser i hjel på de greske øyene, mishandles og utnyttes langs flyktningerutene eller sperres inne i krigens Syria på grunn av de stengte grensene i Europa. Det er behov for mer solidaritet, ikke mindre. Vi vil ikke at enslige, mindreårige asylsøkere skal få livene sine satt på vent. Vi vil ikke sende flyktninger tilbake til land i krig i strid med FN sine anbefalinger. Det er den
555 voksende ulikheten i makt og rikdom som ødelegger det beste med landene i Vesten, ikke minoriteter og mennesker på flukt fra nød og krig.

Norge skal ikke være et responsland, sa Erna Solberg nylig. Med det mente hun at det ikke kunne være sånn at Norge skulle stille opp hver gang Donald Trump
560 kutter i bistand eller stenger døren for flyktninger.

Vi har et godt bergensk uttrykk for det motsatte av å gå foran. Jeg vil heller at Norge skal være responsland enn rævedilter.

565 Hugh Grant hadde en veldig kort karriere som britisk statsminister, i Love Actually - filmen jeg må se hver jul, og som gjør meg like rørt hver gang. Han brukte muligheten godt, og her om dagen så jeg for meg Erna gjøre det samme. Stå der med Trump, på pressekonferansen etter det første møtet og si:

570 «Vi er kanskje et lite land, men vi er et stort et også. Landet til Ibsen, Kong Håkon, A-ha, Skam, Harry Hole, Drillo sin høyre støvel. Drillo sin venstre støvel. En venn som bøller med oss er ikke lenger en venn. Og siden bøller bare forholder seg til styrke, fra nå av, er jeg forberedt på å være mye sterkere.»

Og så kan Erna danse for seg sjøl til «Jump for my love» med Pointer Sisters gjennom statsministerboligen etterpå. Vel vitende om at hun har gjort oss alle stolt.

580 Men det kommer jo ikke til å skje.

Børge Brende dro for to uker siden til Washington for å møte utenriksministeren til Trump, oljemilliardæren Rex Tillerson. Han fortalte om en «varm tone» i samtalene.

585

Kjære Børge Brende, du skal jo ikke dra til Washington for å ha en «varm tone» med Donald Trump. Hvis du ikke klarer å protestere kan du like gjerne holde deg hjemme!

590 Jeg synes Norge skal være et responsland. Når USA stenger grensene for mennesker bare fordi de er muslimer, og slutter å ta imot flyktninger fra FN sine overfylte flyktningeleirer, så må vi få med oss andre land på å ta et større ansvar!

595 Når Trump og hans menn vil bestemme over kvinner sine liv, og hindre kvinner i å bestemme over sin egen kropp verden over, når de kutter i bistand til kvinner og setter kvinners liv og helse i fare. Da må vi bevilge mer til kvinners frihet og kvinnehelse ute i verden!

600 Når Trump truer med å forlate Parisavtalen, og klimaforskere sender kopier av arbeidet sitt ut av landet i frykt for å få det slettet av myndighetene, lar de løgnen vinne over vitenskapen. Da må vi vise at sannhet trumfer løgn og at en politikk for å få ned utslippene er mulig!

605 Når Trump ypper til konflikt med andre stormakter, øker sitt allerede vanvittige forsvarsbudsjett og varsler atomopprustning, gjør de framtiden vår farligere. Da må vi støtte arbeidet for et atomvåpenforbud i FN.

610 Vi må gjøre oss mer uavhengig av Donald Trumps USA, politisk og militært. I en verden preget av Trump i vest og den autoritære Putin i øst må vi søke mot dem vi har noe til felles med, det er tid for å styrke samarbeidet i Norden. I et Europa preget av økt spenning må vi bidra til det motsatte. Da trenger vi ikke amerikanske soldater på Værnes. I stedet for å delta i kriger langt borte, må vi

615 bruke penger på et sterkt nasjonalt forsvar - der vi bruker mindre på
amerikanske fly, og mer på norsk hær, kystforsvar og beredskap i nord.

620 Når Trump åpenlyst forlater de verdier som vestlige politikere alltid har skrytt
av, da er det vår plikt å si fra. Å verne om fri presse, åpen samtale, fri forskning
og samfunnskritiske universiteter. Det trengs responsland nå.

Norge trenger en ny regjering. Men mest av alt trenger Norge forandring.

625 Det borgerlige samarbeidet er som å se Paradise Hotel. Folk som er tvunget
sammen for ikke å bli stemt ut, men hater dem de skal være sammen med.

Jeg ser Venstre sier de aldri vil samarbeide med Fremskrittspartiet. Bortsett fra
nå.

630 Den beste måten å innfri ønsket om å slippe hverandre på er et flertall mot de
borgerlige til høsten.

635 Det er to veier til en ny regjering. Et samarbeid mellom Ap og sentrum. Eller et
samarbeid hvor Ap er avhengig av SV. Det blir enten kjedelig i sentrum, eller
forandring med SV.

Jeg sa noe om dette i et intervju tidligere i uken, og da var det noen som trodde
jeg hadde sagt at sentrumspartiene var kjedelige. Du kan si mye om Knut Arild
Hareide, men kjedelig er han ikke. Han er faktisk både veldig trivelig og veldig
morsom, i blant på min bekostning.

640 Poenget er at et samarbeid mellom sentrum og Ap vil ikke gi den forandringen
Norge trenger.

645 Derfor er vårt mål for dette valget veldig enkelt: et så godt valg for SV at et nytt
flertall blir avhengig av oss.

Den makten skal vi bruke.

650 Først skal vi bruke den til å gi landet en ny regjering. Vi stiller ikke en eneste
betingelse for å felle H/Frp-regjeringen. Før vi får hengt av oss jakkene på
Stortinget dagen etter valget skal vi bli enige med Ap og Sp om at regjeringen må

gå.

655 Så skal vi bestemme hvordan vi skal samarbeide. Da kommer vi til å stille tøffe krav. De skal vi vedta på dette landsmøtet. Det er hva slags gjennomslag vi får som kommer til å avgjøre hva slags form for samarbeid vi velger. Sier de andre partiene nei til våre krav om et mer rettferdig og grønt Norge, vil vi gå i opposisjon. Det er det ærlige og tydelige budskapet som venstresiden sine
660 velgere fortjener.

Norge trenger en ny regjering, og Norge trenger en ny retning. En politikk for mindre forskjeller i makt og rikdom og mindre klimagassutslipp, for mer solidaritet med mennesker på flukt og mindre med Trump. Blir de andre
665 partiene med på å gjøre Norge mer grønt og rettferdig, er vi klar til å gå i regjering eller lage en samarbeidsavtale i Stortinget.

Norge trenger forandring. Forandring er på vei!

670 Hvis vi lar forskjellene øke i dag, får vi et kaldere samfunn i morgen. Vi må ta kampen for et varmt samfunn. Det er ikke bare et løfte om hva vi skal gjøre. Det er en invitasjon om å være med.

Vi går til dette valget i troen på:

675

At håp kan vinne over frykt.

At uroen for framtiden ikke trenger å rettes mot minoriteter og folk som har lite, men at vi heller kan stille dem som har makten og pengene til ansvar.

680

At vi blir rikere uten grådighet.

At fellesskap fungerer.

685 Vi går til dette valget i troen på at mange vil bruke det til å si fra.

Det er tid for forandring i Norge.

Emner

Landsmøtetale, Valg, Venstresida

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/det-er-tid-for-forandring-i-norge-11967>

695

700

705

710

715

720

725